1852. No. 68.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

ZATURDAG, 24 JULIJ.

Deze Courant komt driemaal in de week uit en wel DINGSDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS; dezelve kost in het ¼ jaar *f* 1-60, buiten *Assen* vrachtvrij *f* 1-75; de advertentiën van 1—5 regels *f* 1-00 en voor iederen regel meer 15 cent bij elke plaatsing, behalve 35 cent zegelregt. — Boekaankondigingen 20 pct. rabat. — NB. Advertentien voor de 1e bladz. kunnen Maandags Woensdags en Vrijdags uiterlijk tot 6, die voor de 4e blz. tot 10 ure 's avonds aangenomen worden.

NEDERLAND 23 Julij.

De Commissie voor het onderzoek van de inpoldering der Lauwerzee, bestaande uit de heeren Simons, van Roijen, Mellema en van Diggelen, is te Groningen de vorige week vergaderd geweest. Naar men verneemt, worden nog vele werkzaamheden en plaatselijke opmetingen vereischt, vóórdat de gecommitteerden met hun rapport gereed zullen zijn, welk rapport door velen verlangend te gemoet gezien wordt, terwijl men zich voorstelt, dat de uitbrenging daarvan spoedig zal worden gevolgd van eene eindelijke beslissing aangaande dit hoogst aangelegen ontwerp.

— Men schrijft uit de omstreken van Heerenveen: Het vreemd geluid dat zich hier en elders op den 8 Julij heeft doen hooren, is naar men zegt, ook door twee boeren gehoord, die in het hooiland bezig waren. Hun gesprek betrof toen juist het vergaan der wereld en bij het hooren van het vreemde geluid meenden zij dat het oogenblik van het vergaan der wereld daar was, zoodat zij met eene pijlsnelle vaart door slijk en drek, sloot en gracht huiswaarts liepen en daargekomen, bij elkander op bed kropen, ten einde daar eene schuilplaats te vinden en alzoo behouden te blijven. — De planken van het bed, waarop de beide vlugtelingen zich bevonden niet sterk, [illegible] kracht, waarmede zij elk op hunne beurt de bedsteedeuren trachtten digt te houden, waren oorzaken dat zij beide hals over kop naar beneden tuimelden met den angstkreet „hou — je vast" „hou — je vast, het keert al onderst boven. *Kamp. Ct.*

— Men meldt uit de Oude Pekela aan de *Veend. Ct.*: Sedert eenige dagen of weken is in deze streken vrij algemeen de opmerking gemaakt, dat er bijzonder veel moederkoren of zoogenaamde hanesporen in de rogge gevonden worden; 't is bekend, dat het gebruik daarvan zeer schadelijk voor de gezondheid is, en een geacht geneesheer heeft steller dezes te kennen gegeven, dat het hier wel in die hoeveelheid in de rogge wordt gevonden, dat het nadeelige gevolgen en ziekten der ingewanden van verschillende aard, ten gevolge kan hebben. — Bij het schoonmaken van dit gewas, zullen de landgebruikers dus weldoen, hierop te letten, en bij het ontdekken van eene meer dan gewone hoeveelheid, het door ziften als anderzints van het graan scheiden, op dat het ook de gezondheid van de gebruikers van ons roggenbrood niet moge schaden.

— In den nacht van 11 op 12 dezer sloop in de gemeente Ambij in Limburg tegen 12 uur een man de schuur van zekeren *Hichen* binnen, waarin de knecht sliep; op het hooren van geraas werd deze wakker en zag iets zweven. Spoedig bemerkte hij dat een man een lucifer aanstak; die even spoedig door den togt uitging; die bewerking werd herhaald en nu zag hij den vreemdeling daarmeê naderen, kennelijk met het doel om zijne legersteê in brand te steken. De knecht sprong op en vervolgde den vreemdeling, die het op een loopen zette, onder een vervaarlijk hulpgeschrei. De knecht intusschen den hond losgelaten hebbende, vond men op diens geblaf den vlugteling plat op den buik in een stuk korenland liggen. Hij werd natuurlijk gearresteerd.

— De luitenant-kolonel Jhr. G. E. A. van Panhuis is benoemd tot chef van het Topographisch bureau bij het Dept. van Oorlog.

— Door de Ned. Handel-Maatschappij zijn weder 27 schepen bevracht.

— De Hannoversche Tweede Kamer heeft het door Hannover met Pruisen gesloten verdrag over de aansluiting der Hannoversche aan de Pruissische spoorwegen goedgekeurd. Bij het verdrag is onder anderen bepaald, „dat zoodra men de zekerheid zal hebben, dat op Nederlandsch gebied een aansluitingsweg zal worden aangelegd, de spoorweg tusschen Osnabruck en Rheine, over Hannoversch gebied, en wel door het graafschap Bentheim, tot aan de Nederlandsche grenzen verlengd zal worden."

— Volgens berigt uit Suriname dd. 28 Mei was de toestand der onlangs in de kolonie aangebragte Europesche arbeiders zeer gunstig; een gering gedeelte was evenwel niet bestand geweest tegen het climaat, doch voor de overigen waren de vooruitzigten hoogst aanmoedigend.

— De bevolking der kolonie Suriname bestond in 1850 uit 12,901 vrije personen tegen 11.860 in 1849 en 52.580 slaven tegen 52.171 in 1849.

— De tentoonstelling te Arnhem wordt reeds druk bezocht. Ieder vaderlandsch hart, zegt een berigt in het *Handelsbl.*, gevoelt zich aangenaam gestemd bij het aanschouwen van al die voortbrengselen van kunst en nijverheid, vervaardigd in een land, door den vreemdeling zoo dikwerf miskend of onopgemerkt voorbijgegaan, maar dat zich in vele opzigten met dien vreemdeling durft meten, en welks volksvlijt, door gepaste middelen aangemoedigd, ijverig blijft streven, om zijn standpunt op het veld van kunst, wetenschap en nijverheid roemvol te handhaven.

— De Tweede Kamer, die reeds is uiteengegaan, zal eerstdaags weder worden bijeengeroepen, ter behandeling van het wetsontwerp tot goedkeuring van artikelen der overeenkomst, in Mei j.l. met Frankrijk gesloten tot wering van den nadruk van letterkundige en wetenschappelijke werken. De ministerraad heeft begrepen, dat dit wetsontwerp niet tot de volgende zitting kon wachten, en wel omdat de Fransche regering vrij bepaald op eene onverwijlde ratificatie aandringt. Het zal te bezien staan, of de Tweede Kamer voor den wil van den Franschen President zal buigen.

— H. K. H. Prinses Marianne is den 20 dezer op Rusthof te Voorburg teruggekomen. Deze buitenplaats was in den laatsten tijd zeer verfraaid.

— In eene steenkolenmijn te Kerkrade (Limburg) heeft, waarschijnlijk door de onvoorzigtigheid van een werkman, eene gaz-ontploffing plaats gehad, waarvan vier werklieden de slagtoffers zijn geworden en drie ernstig gewond zijn, waarvan twee in levensgevaar verkeeren.

— De Minister van Binn. Z. is 22 dezer te Utrecht aangekomen en heeft zijn intrek bij den Commissaris des Konings genomen.

— De *Prov. Ov. en Zw. Ct.* meldt, dat te Zwolle weder uitzigt bestaat voor het bouwen van een schip voor de buitenlandsche vaart, alsmede, dat j.l. Woensdag aldaar gearresteerd is de schoenmaker B., nadat hij aldaar papieren had aangeplakt, die bedreigingen inhielden; deze man woonde laatstelijk te Coevorden.

— De Staten van Overijssel hebben tot de vereeniging

van de Dedemsvaart met de Vecht bij Ane besloten; de kosten hiervan zijn op ruim *f* 56.000 geraamd.

BUITENLAND 23 Julij.

ENGELAND. Het aantal verkiezingen tot heden bekend is 552, die men in 284 liberalen en 268 behoudenden en behoudende liberalen verdeeld acht. De beroemde Macauley is te Edimburg gekozen. De bijzonderheden, die nopens zijne verkiezing bekend worden verstrekken den kiezers tot groote eer. Zij hebben hunne vroegere schande tegenover dien grooten man uitgewischt. Zonder eenige poging van zijne zijde werd hij thans verkozen. Zijn naam prijkte bovenaan op de lijst en men heeft hem geenerlei verklaring afgevraagd nopens zijne denkwijze over de Catholieken. De heer Cobden werd zonder tegenkanting door de kiezers van West-Reding, Yorkshire, herkozen.

— De heer d'Israëli heeft een toespraak gehouden aan eenige invloedrijke kiezers van Newport Paquell, waarin hij zijne overtuiging te kennen geeft, dat het gouvernement de zitting van het Parlement zal openen, geruggesteund door eene meerderheid. Wanneer hij daarmede bedoelt, eene verstandige meerderheid, die het kabinet, in gevaar verkeerende, in allen geval bij zal staan, indien het slechts geen vrijen handel of bescherming geldt, dan zal zijne voorspelling waarschijnlijk vervuld worden. De toespraak is over het algemeen een der belangrijkste, die de heer d'Israeli heeft gehouden, en zoowel levendige goedkeuring als ernstige opmerkzaamheid viel hem ten deel, toen hij tot de pachters zeide: „Gij moet de hoop op kunstmatig opgevoerde prijzen vaarwel zeggen, maar al uwe krachten inspannen, om goedkoop voort te brengen."

FRANKRIJK. Zeven jaren heeft men aan het leggen van den Straatsburger spoorweg besteed. Te midden der volkswoelingen, en gedurende eene finantiële crisis zonder voorbeeld, heeft men het plan tot een baan van 500 kilom. moeten uitvoeren, loopende door volkrijke steden, dwars over rivieren en kanalen, ja door een bergketen heen! Men vindt zes tunnels op dezen weg, waarvan de grootste 2678 ellen lang is, — Men verzekert, dat de President zijne reis alleen tot voorwendsel gebruikt, om ongemerkt zijne 18-jarige nicht de Markgravin van Baden te kunnen ontmoeten, die hij huwen wil. De Hertogin Stephanie, die voor den Prins eene moederlijke teederheid koestert, zou dit huwelijksplan hebben bewerkt. — Den 20 dezer is de President van Straatsburg naar Baden vertrokken, om de Groot-Hertogin van Baden derwaarts te geleiden. Hij is aldaar behouden aangekomen, heeft er dien nacht doorgebragt en zou den volgenden dag te Straatsburg terugkomen. Hij is te Baden met de levendigste geestdrift ontvangen.

— Men merkt op, dat de *Moniteur* thans voor de eerste maal den kreet van: *leve de Keizer!* vermeldt.

— Dagelijks worden te Parijs thans 500,000 kilogrammen ijs verbruikt.

— Een Duitscher heeft eene weddingschap aangegaan, om het Pas de Calais over te zwemmen; reeds heeft hij eenige proeven genomen.

— Uit Turijn meldt men, dat de clericale partij aldaar zeer verbolgen is over de aanneming door de afgevaardigden van de wet op het burgerlijk huwelijk. Hare organen zetten tot verzet en burgerkrijg aan; het schijnt echter, dat deze partij weinig simpathie bij de meerderheid der bevolking vindt.

DUITSCHLAND. In den loop der maand September van dit jaar zal in Bremen eene vergadering van bevorderaars van godsdienst en godsdienst-zin, onder den naam van Kerkendag, gehouden worden. Op den eersten dag zal in de eerste plaats verslag worden gedaan van de voortzetting en de aanvankelijke uitkomsten der aangewende pogingen, ter stichting van een duitsch Evanlie-Verbond, zoo wel, als over het gevolg, 't welk aan de in de vorige Vergadering genomene besluiten is gegeven.

Deze besluiten betreffen 1°. de inrigting van de hoofdgodsdienst in de Evangelische-Kerk; 2° de biecht, en inzonderheid de behoefte aan de dusgenaamde bijzondere biecht; 3° de verhouding van de Evangelische-Kerk tot de r. k. missien; 4° de aangelegenheid der gemengde huwelijken, en 5° de invoering van een algemeen gezangboek.

Op de beide andere dagen zal over de dusgenaamde inwendige zendingen worden geraadpleegd, en wel over de volgende belangen, als 1° de behandeling der misdadigers in de gevangenis en van degenen, die na hunne straf te hebben ondergaan, zijn ontslagen; 2° de noodzakelijkheid der onthouding; 3° de inrigting en bevordering van christelijke jongelings- en handwerkers-vereenigingen; — en 4° de landverhuizingen.

— Volgens de *Wiener Zeit.* zal in deze maand op nieuw een millioen staatspapieren geld worden verbrand. Het totaal der vernietigde som bedraagt alsdan 30 millioen.

— Nopens den togt van den Keizer van Oostenrijk in Hongarije ontvangt men steeds de gunstigste berigten.

BELGIE. Aangaande de ministeriële crisis in Belgie, deelt de *Indépendance* mede, dat de heer Leclercq een onderhoud met den Koning heeft gehad, dat omstreeks een uur duurde, en waarin hij Z. M. de motieven en consideratiën heeft blootgelegd, die hem verhinderden de hem opgedragen taak te aanvaarden.

ASSEN, 24 Julij.

Bij den Raad der stad Groningen is ingekomen eene missive van de kamer van Koophandel en Fabrieken te Groningen, d.d. 19 julij l.l., houdende advies betrekkelijk het door den Raad aan die Kamer verzonden adres van de vereenigde commissie voor de graving van een kanaal ter verbinding van de Drentsche hoofdvaart met de haven in de stad Groningen. De Kamer van Koophandel betwijfelt niet in het minst het nut, dat in zoodanige verbinding gelegen is; er bestaat groote behoefte aan betere Communicatie; niet alleen zal aan de stad gelegenheid gegeven worden tot een grooter débouché, maar vele nu nog woeste gronden zullen spoedig ontwikkeld worden: Groningen is de eenige gewigtige handelsstad in de buurt, en zal in dit opzigt, als zij slechts in de gelegenheid is, voor Holland niet behoeven te wijken. Zonder hare gevoelens te overdrijven, meent de Kamer, dat de uitvoering van het geprojecteerde werk van zeer gunstigen invloed zal zijn. Zij meent echter, dat het doel niet geheel zal bereikt worden, wanneer ook niet het kanaal van Assen naar Meppel en verder zal worden vergraven. Zij betoogt het wenschelijke van een voor Groninger Schepen bevaarbaar kanaal binnen door naar Drenthe, Overijssel tot in den IJssel en Rijn, waardoor een gevaarlijke, moeijelijke en kostbare omweg over de Friesche wadden zal worden vermeden. Zij stelt derhalve voor, aan adressanten de gevraagde subsidie van *f* 25.000, als 1/20 der kosten, te verleenen, onder voorwaarde, dat het sluisgeld bij iedere sluis voor Groninger schepen niet hooger dan 50 á 60 ct. gesteld worde, en die subsidie uit te betalen als de passage der Drentsche hoofdvaart op 1 el 8 palm zal zijn gebragt. — Dit stuk wordt ter griffie gelegd ter inzage der leden. *Prov. Gr. Ct.*

— Men verneemt, dat de *G. Berreus de Haas* zondag l.l. zijne gemeente heeft bekend gemaakt, dat ZEw. het beroep naar Dwingelo heeft aangenomen.

— In den nacht van woensdag op donderdag l.l. zijn de diligence van *Burgers*, die van Meppel kwam, en die van *Visscher* en *Kiesbrink*, die van Assen kwam, tusschen deze plaats en Dieverbrug met de assen tegen elkander gereden, zoodat de eerstgenoemde is beschadigd, en de reiziger, welke zich daarin bevond en welke toevallig de heer *Visscher* was, de reis in een boerenwagen moest vervolgen; de andere diligence heeft geen letsel bekomen.

— Men verneemt, dat waarschijnlijk in de volgende week door den snikkevaarder *Beijer* de door hem bestelde ijzeren Barge in het veer tusschen Assen en Meppel in de vaart zal gebragt worden, alsmede dat de snikkevaarders voorshands van hun voornemen, om ook een nacht-barge-dienst in werking te brengen, hebben afgezien, om de te bezwarende voorwaarden, welke, naar hunne meening, door het Provinciaal bestuur, in het belang van de werken der Hoofdvaart, voor de vergunning, om des nachts te varen, zijn gesteld.

DE WIJK 22 Julij. Op de rundvee-stal van W. A. Poortman te Haalweide in deze gemeente, zijn op heden weder twee runderen aan de longziekte lijdende.

* **ZUIDWOLDE** 20 Julij Het rund van H. J. Bloemberg te Bloemberg in deze gemeente, hetwelk, gelijk reeds voor eenigen tijd gemeld is, aan de longziekte leed, is gestorven; de overige runderen van dien veehouder zijn nog gezond; althans er worden uiterlijk geene ziekte verschijnselen aan bespeurd.

* **MEPPEL** 23 Julij. Woensdag l.l. beklaagde zich een poldergast bij onze policie, dat zijn kameraad hem, terwijl hij in een land had liggen te slapen, zijn zilveren horologie had afgenomen. Onzen ijverigen policiebeambte *Zoer* gelukte het al heel spoedig, den beschuldigde te vatten, die het horologie nog bij zich had en zeide, dat zijn vriend het hem had gegeven, om naar de bank van leening te brengen; maar dat hij dit niet had willen doen, omdat het geld, wat hij er op zoude ontvangen, toch maar onnut verteerd zoude worden, en zij beide reeds genoeg gedronken hadden. Het bleek

later, dat hij wel aan de bank was geweest, om het te verpanden: maar er, naar zijn oordeel, geen geld genoeg op konde ontvangen. Heden morgen is hij naar Assen getransporteerd.

De heer van Ittersum van Hattem deelt in de *Prov. Gron. Cour.* het volgende mede over

ZOMER-STALVOEDERING VAN RUNDVEE.

Onder de instellingen van later tijd in den landbouw, welke onmiskenbaar als even zoo vele verbeteringen kunnen beschouwd worden, bekleedt, zonder eenigen twijfel, de zomer-stalvoedering van het rundvee van iederen ouderdom, op vruchtbare gronden, volkomen geschikt voor weidegang, eene eerste plaats.

Eene ondervinding van meer dan 12 aren heeft mij volkomen overtuigd, dat deze handelwijze zich aanbeveelt, uithoofde:

1. van de hoeveelheid en deugdelijkheid van den mest, welke langs dien weg verkregen wordt;
2. van de besparing van land, of wel van de vruchten, noodig voor het onderhoud van een zeker getal runderen;
3. van het hoog belang, om op eene zekere oppervlakte het grootst moge ijk getal runderen behoorlijk te onderhouden;
4. van den gezondheidstoestand van het vee.

I. Dat de zomerstalvoedering van het rundvee aanleiding geeft, om eene zeer groote massa mest te maken, volgt uit den aard der zaak. Terwijl over het algemeen de gewoonte gevolgd wordt, om het rundvee slechts gedurende 6 maanden, van november tot mei, op stal te houden, heeft de ondervinding mij volkomen overtuigd, dat onafgebroken stalvoedering *regel*, het doen weiden van rundvee *uitzondering* kan en behoort te zijn.

Mij aan dezen regel houdende, laat ik daarop alleen deze uitzonderingen toe:

1°. Wanneer in de maand mei anderen het vee naar buiten zenden, en alzoo grasboter verkrijgen, zijn de vruchten, voor zomerstalvoedering bestemd, daartoe nog niet ver genoeg gevorderd. Wil men dan voor de boter behoorlijke prijzen maken, dan is het zaak het reeds melkgevende vee naar buiten te brengen. Ik neem dezen tijd waar voor eene noodzakelijke reiniging der stallen. Dit weiden houdt op, zoodra er in het midden van junij genoeg voorhanden is om te maaijen, waarna achtereenvolgende het vee, door den stier gedekt, naar den stal teruggebragt wordt.

2°. De kalveren, in het voorjaar geboren, blijven op stal, tot zij den ouderdom van ongeveer twee jaren bereikt hebben; gedekt omstreeks kerstijd, worden deze in junij van het derde jaar dragtig naar buiten gedreven; 1°. om te meer stalruimte over te houden voor werkelijk melkgevend vee, zooveel moeite van verzorging op stal meer waardig, en 2°. omdat de ondervinding mij geleerd heeft, dat eene goede weide, in den zomer van het derde levensjaar, voor de ontwikkeling van het vee voordeelig is.

Wanneer men nu op het oog houdt, dat het vee, gedurende den zomer, bij groen voeder, dagelijks meer mest maakt, dan gedurende den winter bij droog voeder, dan zal men ligtelijk kunnen nagaan, dat ook met de hierboven genoemde uitzonderingen het **verschil in de massa mest, welke bij zomer-stalvoedering verkregen wordt, voor het minst 50 percent bedraagt.**

Dat er onderscheid in mest bestaat, en dat die van groen voeder beter is dan die van droog voeder, van gemest wordend vee, dan van mager, is iederen landbouwer bekend.

Die grootere massa mest heeft eene onberekenbare waarde in iedere bouwerij, vooral wanneer men op het oog houdt, dat het zaak is daarvan jaarlijks een grooter gedeelte te bestemmen tot het voortbrengen van zomer-stalvoedering. Dit doende, volgt er uit het voortbrengen van meer stalvoeder, meer gelegenheid om vee op stal te houden, daardoor om weder meer mest te maken, en eindelijk om zoodanigen overvloed van mest te verkrijgen, dat alle bouw- en grasgronden ruim bemest kunnen worden.

II. Wat de besparing van land betreft, heeft de ondervinding mij steeds geleerd, dat ieder bunder grasland, geschikt om twee koeijen gedurende den zomer den kost te geven, voldoende zijn voor het onderhoud van zes op stal. Die besparing van land, van weiland, levert de gelegenheid op, om, of het voor het vee onnoodige 2/3 gedeelte tot hooiland te bestemmen, of zoo het daartoe geschikt en aanbevelingswaardig schijnt, tot bouwland te scheuren.

III. Het hoog belang, om op eene zekere oppervlakte het grootst mogelijk getal vee te onderhouden, behoeft zeker geen breedvoerig betoog. Met volkomene overtuiging de verzekering afleggende, dat men bij zomer-stalvoedering van rundvee tweederde meer behoorlijk kan onderhouden, dan bij weidegang, volgt hieruit tweederde meer opbrengst in melk, boter of kaas, kalveren of varkens, en tweederde meer mest in het bedrijf. Ja, zelfs mag ik hier bijvoegen, dat het vee bij mij steeds meer melk op stal, dan in het land gegeven heeft.

IV. Ook wat den gezondheidstoestand betreft, geef ik de voorkeur aan de zomer-stalvoedering. — Houdt het vee zich in de weide goed, steeds heeft er bij mij, bij kort haar, meer vleesch en glans op gezeten, dan in het land, hoezeer nooit roskam of borstel gebruikt worden. Verbetering in uiterlijk voorkomen en verbetering in melkopbrengst, bij zeldzame verschijning van ziekteteekenen en evenzoo van ontijdig kalven, hebben mij steeds doen gelooven, dat de zomer-stalvoedering ook in dit opzigt voor melkgevend vee de voorkeur verdient, gelijk voor vee beneden de twee jaren (*).

(*) Ik heb, kort geleden, aan een Zutphenschen slager verkocht twee ossen, van zeldzame vetheid, voor *ƒ* 502.50. — In zes jaren zijn deze, hoogst genomen, vier maanden van stal geweest, terwijl ze zijn vetgemaakt met Kamperhooi en mangelwortelen. — De heer van Brakell van den Eng heeft eene koe bezeten, welke veertien jaren op dezelfde plaats op stal gestaan heeft, zonder ooit ongesteld geweest te zijn. In deze jaren werd zij veertien malen bij den stier gebragt.

Intusschen behoort men onder het oog te houden, dat: zal deze wijze van handelen voldoen, er niet willekeurig kan geleefd worden, maar dat de welstand van het vee en deszelfs opbrengsten geheel afhangen van de wijze, op welke het behandeld wordt.

Loopt ook eene koe op een schijnbaar weinig voedsel opleverend stuk land, dan weet zij nog, gestadig grazende, het beste daarvan tot zich te nemen en geeft zij dikwijls nog eene betrekkelijk groote hoeveelheid melk. Tusschen staken op stal vastgebonden, hangt zij geheel van haren verzorger af. Behandelt deze haar slecht, dat is, voedt hij haar slecht, dan straft zij hem in den emmer.

Men behoort zich daarom toe te leggen op goed en genoeg voeder. Volkomen goed bevind ik mij daartoe steeds bij het volgende: Wanneer het voorjaar daar is, geef ik voortdurend Kamperhooi, vrij van hermoes of robol, aan het guste en nog dragende vee, terwijl het reeds melk gevende voor zes weken naar buiten gedreven wordt. Wanneer deze laatsten teruggebragt zijn, omtreeeks 15 tot 25 Junij, geef ik niets dan gemaaid gras, uit een zuiver of nagenoeg zuiver stuk land, tot half Julij of daaromstreeks, wanneer het gezaaide voeder, bestaande uit 1/3 zomergerst, 1/3 haver en 1/3 wikken, hoog genoeg op het land staat, om gemaaid te worden, waarna ik des morgens en des avonds gras en des middags van het gezaaide, telkens ruim een uur, geef. Heeft men overvloed van klaver, dan geve men eenmaal daags gras, eenmaal klaver, eenmaal haver, gerst en wikken. Iedere verandering prikkelt den eetlust. Gelijk de klaver, kan dit gezaaide voeder gewoonlijk tweemalen gemaaid worden.

Gedroogd voeder krachtiger dan groen zijnde, raad ik stellig aan, aan de kalveren nooit iets anders dan hooi en karnemelk te geven. Wanneer men hierbij zorgt voor duisterheid in de stallen en luchtigheid zonder togt, zal men zich daarbij volkomen goed bevinden. Bij groen voeder drinkt het vee weinig; voor zooveel het dit doet, behoeft men daarbij geenerlei voorzorg te nemen.

Bij dit alles behoort men zich in tijds te wapenen tegen dagen van onstuimig weder, welke niet toelaten stalvoeder te maaijen. Daartoe is het noodig en ook voldoende, altijd een zekeren voorraad goed hooi bij de hand hebben.

Onder de bezwaren, welke men tegen de zomerstalvoedering van rundvee inbrengt, bekleeden de daaraan verbondene werkzaamheden en hieruit voortvloeijende kosten eene eerste plaats. Dit bezwaar intusschen is meer denkbeeldig, dan inderdaad gegrond. Wel is het waar, dat de zomerstalvoedering werkzaamheden medebrengt, met welke men bij weidegang niet te maken heeft, maar wat heeft dit te beteekenen, wanneer de kosten door de voordeelen zoo verre overtroffen worden?

Gewoon om des zomers op mijne stallen te zien ongeveer 50 stuks volwassen rundvee en 20 stuks jongvee, heb ik daarvoor noodig *één* man, belast met de voedering, het drenken en strooijen van het vee, daarbij tevens 40 á 50 varkens verzorgende, wat de toediening van voedsel en strooijing betreft; twee, welke het grootste gedeelte van den voormiddag zich bezig houden met maaijen; twee welke den mest in den overdekten mestvaalt brengen en intusschen het gemaaide aanvoeren. Die arbeid komt mij te staan op ongeveer *ƒ* 12 in de week, makende voor 26 weken *ƒ* 312.

Bij deze *ƒ* 312 heb ik welligt nog te voldoen *ƒ* 13 voor touwen, het breken van stalstaken en kleine buitengewone werkzaamheden van allerlei aard, waarna alzoo de kosten, bij mij uit de zomerstalvoedering voortvloeijende, op ongeveer *ƒ* 325 komen te staan. Welke zijn nu de voordeelen, hiertegen overstaande? Een ieder zal ze uit het hierbovenstaande kunnen opmaken.

Voor de zomerstalvoedering van het groen voeder etend vee gebruik ik jaarlijks ongeveer 7 bunders weiland en 1 bunder bouwland met eenige wegen en wallen. Weidende, zoude ik of vee moeten afschaffen, of voor *ƒ* 300 land in huur er bij moeten nemen; op stal voerende, win ik van het overtollige weiland jaarlijks voor meer dan *ƒ* 400 hooi, zoodat alle kosten hierdoor ruim vergoed worden en er, buiten een overschot hierop, voor winst overschiet 50 percent mest en de overige voordeelen van zooveel meer vee. Op den smaak van de boter heeft de zomerstalvoedering bij mij nooit een nadeeligen invloed gehad; deze hangt geheel en al af van de meerdere of mindere deugdzaamheid van het voedsel en wijze van behandelen op stal. Driemalen daags tot volkomene verzadiging voedsel gevende op bepaalde uren, even zoo water, zorgende voor de meeste duisterheid in de stallen en voor luchtigheid, zooveel mogelijk, zonder sterke of koude togt, zoodat het vee meerendeels den tijd doorbrengt met eten, drinken, stenen en slapen, zal men daarvan als gevolgen zien: veel melk, veel vleesch, veel mest, veel glans en kort haar.

Ingezondene Stukken.

Op de vraag, of het ter verpachting aangekondigde gedeelte der Oostermoerschevaart, ter uitoefening der visscherij, het eigendom der provincie is, antwoorden wij, dat dit door ons zeer wordt betwijfeld.

Wij willen echter veronderstellen, dat genoemd gedeelte het eigendom der provincie is, doch dan kunnen wij ons met de handelwijze van het provinciaal bestuur met betrekking tot die verpachting niet vereenigen.

Stel eens, dat de bedoelde visscherij wordt verpacht, zal dan daarvan niet het algemeen worden verstoken, wij kunnen allen wel visschers zijn, maar geene pachters. Of wanneer van één provincialen weg, bestemd tot algemeen gebruik, dat gebruik door één wierd gepacht, zou zulks niet tegen het algemeen belang strijden en zou daar door niet de geldelijke opbrengst worden benadeeld? en even zoo zal het geval, meenen wij, met de genoemde visscherij zijn, niet alleen, dat de provincie er door zal worden benadeeld maar ook het rijk, wanneer men bedenkt, dat Drenthe van zoo weinig vischwater is voorzien, waarvan het voornaamste is verpacht, zal zulks weinig aanleiding geven tot het vragen eener vischacte.

Wij wenschen dus, dat het provinciaal bestuur moge besluiten, om de reeds aangekondigde verpachting te staken, en liever de liefhebbers van visschen, de gelegenheid aantebieden, om voor eene billijke prijs, de visscherij in genoemd water te mogen uitoefenen.

ANNERVEEN den 8 Julij 1852. B.

KANALEN II.

De in een vorig nummer voorkomende beschouwingen omtrent het bestaan van noodzakelijkheid voor een scheepvaartskanaal naar Beilen en naar Coevorden zijn gegrond of niet gegrond.

Alvorens hierin beslissing te nemen, heeft het Rijksbestuur gemeend het advies te moeten vragen van het Collegie van Gedeputeerde Staten van Drenthe.

Dit Collegie schijnt tegen de verantwoordelijkheid van zoodanig advies te hebben opgezien en heeft de overweging der zaak verzocht bij de Prov. Staten van Drenthe. Ook voor de Provinciale Staten ware het zeer aangenaam, zich van advies te kunnen onthouden, want vloeijen er voor de Provincie nadeelige gevolgen uit zoodanig advies voort, dan kan het verwijt van eigen schuld niet worden ontgaan.

Niettegenstaande deze verantwoordelijkheid voor de nadeelige gevolgen van een verkeerd advies, is bij de Provinciale Staten geenszins de *beslissing* omtrent de wijziging van een Contract, met het Rijksbestuur aangegaan. Uit deze stelling, dat het Provinciaal Bestuur slechts een raadgevend ligchaam is, zal als noodzakelijk gevolg vloeijen, dat het advies zijn gezag moet ontvangen uit de goede en deugdelijke gronden, waarmede het wordt bekleed; daar een raad zonder aanwijzing, hoe het daarbij voorgestelde kan worden verkregen, niets beteekent, is zonder zin.

Eene andere niet minder grondige waarheid is deze, dat er behoefte is aan kanalisatie in oostelijke rigting; behoefte aan verbetering der Drentsche hoofdvaart door voeding, en de uitvoering hiervan geen oogenblik mag worden verschoven, dit evenmin kan zonder het belang der afvoer in de waagschaal te stellen, en het adres van het Bestuur der Maatschappij strekt, om dit te verzekeren.

Weten de Provinciale Staten op soliede gronden voor de tegenwoordige wijze van uitvoering iets beters in de plaats te stellen, dan zal juist het tijdstip en de gelegenheid daar zijn, om dit aan het Rijksbestuur te openbaren, en dit zal dan het belangrijkste gedeelte van het advies uitmaken.

Men mag dus verwachten, dat de vergadering der Provinciale Staten meer dan het advies harer Commissie licht over deze zaak zal werpen.

Is dat licht dan niet te verkrijgen? Zijn de vooruitzigten zoo donker? Wij gelooven het niet en vertrouwen, dat men de geheele rigting van het tegenwoordig Staatsbestuur moet miskennen, om tot zoodanig besluit te geraken.

Onder de tegenwoordige orde van zaken verwacht men vooruitgang niet alleen door mildere beginselen van Staatsbestuur, maar ook vooral door ontwikkeling van materieële welvaart. Het is niet de roeping van het Staatsbestuur, om die ontwikkeling te stuiten, in tegendeel om die te bevorderen en daar, waar het noodig is, krachtdadig hulp te verleenen, zelfs door bijstand met geld.

Hiervan zijn in den laatsten tijd de meest afdoende blijken gegeven.

Die gezindheid tot geldelijken bijstand van het Rijk is gebleken bij de Overijsselsche Kanaal-maatschappij, bij de Rijn-spoorweg-maatschappij; in eene mededeeling onlangs gedaan aan de Provinciale Staten van Groningen, en men verwacht dat blijk bij het ontwerp van een kanaal van Assen naar Groningen; men verheugt zich daarover. Want men mag toch niet aannemen, dat er geen uitzigt op een Rijks subsidie van *f* 200.000 ten behoeve van dit laatste kanaal zoude bestaan, sedert dat uitzigt door rekwestranten openlijk in een adres is genoemd.

De ontwerpers van een kanaal van Assen naar Groningen hebben teregt begrepen, dat zoodanige onderneming niet geheel ten laste van bijzondere personen kan worden gebragt. Wij misprijzen dit niet en zouden het eene dwaasheid hebben geacht, die zaak geheel op de schouders van bijzondere personen te willen laden. De verdeeling is deze: dat de voor een kanaal van Assen naar Groningen geraamde *f* 450.000 zouden worden gevonden, voor ⅔ of *f* 300.000 door subsidiën van het Rijk, de Stad Assen, Provincie Drenthe, Stad Groningen en Provincie Groningen, en voor ⅓ door de ontwerpers als Vennooten eener de zaak ondernemende Maatschappij bij een tebrengen. Bij gevolg staan hier twee deelen geschonken geld tegen één deel eigen geld.

Bij aanneming nu van het voorstel van Bestuurders der Drentsche kanaal-maatschappij door de deelhebbers overeenkomstig de ontworpene voorwaarden, zal de Maatschappij voor de werken beschikbaar hebben eene som van *f* 891.000, mits vrijblijvende omtrent de zijtakken, uitgezonderd de waterleiding naar Beilen, die in ieder geval moet worden gemaakt. Dit is voorzeker eene belangrijke som ten openbaren nut besteed.

Nu is de gevolgtrekking deze: de noodzakelijkheid voor de zijtakken naar Beilen en Coevorden bestaat of bestaat niet. Bestaat die noodzakelijkheid niet, dan kan van dezelve worden afgezien. Bestaat die noodzakelijkheid wel, dan zal er wel geen ander middel zijn, om die zijtakken te verkrijgen, dan dat het Rijksbestuur ook hier hulp verleene in evenredigheid van de kosten dier zijtakken, en dan zal de vergelijking tusschen de Groninger-kanaalmaatschappij en de Drentsche voor deze laatste zeer gunstig zijn, daar deze laatste dan nog drie deelen eigen geld tegen één deel subsidie besteedt, de Groninger daarentegen één deel eigen geld tegen twee deelen subsidie.

Het Rijkbestuur heeft bij de oprigting der Drentsche-kanaal-Maatschappij deze boven hare krachten bezwaard vooral door *ongevraagde* eventuële oplegging van het scheepsvaart-kanaal naar Beilen; het Rijksbestuur verzwaart die last ook thans door zelf krachtdadig mede te werken, om de voorwaarde te vervullen, waarop het scheepvaarts-kanaal kan worden gevorderd en brengt zich zelf daardoor in de noodzakelijkheid, om ook weder die last te gaan verligten.

Wij juichen het toe, indien het Rijksbestuur alle deze kanalen mogt willen blijven voorstaan, dat wil zeggen *in gezonden zin* op zoodanige wijze, dat de uitvoering mogelijk is, want zonder die voorwaarde verwijdert men zich van het doel in stede van het te bereiken, en wij verwachten, dat door een goed gemotiveerd advies van de Provinciale Staten het Rijksbestuur de toelichting ontvange, door hetzelve verlangd, en moge worden aangespoord, om op doelmatige wijze behulpzaam te zijn tot daarstelling en verbetering dier groote middelen van Communicatie, waaraan onze welvaart haar oorsprong heeft bestaan.

ADVERTENTIEN.

Wordt bekend gemaakt, dat de gewone maandelijksche collecte voor de armen der Hervormde Gemeente zal plaats hebben in den loop der volgende week.

Assen, 23 Julij 1852.

E. K. J. BERTLING, *Boekh. Diakon.*

Getrouwd:

A. L. van TIENEN

en

J. C. van der SCHEER.

Assen 23 Julij 1852.

Burgerlijke Stand.

Assen, 14—24 Julij. *Bev.*: J. Bosman, geb. Bijl, van z.; A. Lulofs, geb. Liesten, van d.; M. Noord, geb. de Vries, van d.; E. Vennink, geb. Klaucke, v. z.; J. Hagewold, geb. Guit, van z.; *Overl.*: Frerik Marcus Engers, 1½ m.

MARKTBERIGTEN.

ASSEN, 22 Julij. Rogge *f* 5.75 (68 pd.), *f* 5.50 (66 pd.), *f* 5.25 (64 pd.) Boekweit *f* 4.75 à *f* 4.25. Boter 65 à 60 ct. het Ned. pond. Zetting de 6 Ned. pond 46 cent.

MEPPEL, 22 Julij. Rogge *f* 5.75 à *f* 6.30. Boekweit *f* 6.00 à *f* 5.75. Boter 1½ Ned. p. *f* 0.90 à *f* 0.95. Vat Boter per ⅛ vat *f* 11.00 à *f* 12.25. Zetting de 6 Ned. pond 48 cents.

AMSTERDAM, 22 Julij. 131 pd. oude Straalsunder Tarwe *f* 273; 132 pd. oude Pommer dito *f* 276; 120 pd. Fransche Rogge *f* 150.

STAATS-LOTERIJ.

(Vijfde kl. 15de en 16 lijst.) No. 12710 en 17588, ieder *f* 1000, no. 12445 *f* 1000 en eene premie *f* 30.000, no. 1980, 4075, 9016, 12088 en 13726 ieder *f* 400, no. 2828, 14226, 472 en 3031 ieder *f* 200.

AMSTERDAM, 22 Julij. Werk. Sch. 2½ pct. 63½ à $63^{11}/_{16}$; dito 3 pct. 75⅞ à 76; dito 4 pct. $95^{11}/_{16}$ à $95^{13}/_{16}$.

Ter Boek- en Courant drukkerij van A. Willinge Gratama Assen